

Extra Impuls

Groene Vrijwilligers Zeeland

Actieplan 23 juli 2020

1 Inleiding

Aanleiding

Sinds enkele jaren staan de groene vrijwilligers in de belangstelling. Een belangrijke aanleiding was de decentralisatie van natuurbeleid van het Rijk naar de provincies, waarbij het onderwerp groene vrijwilligers niet is meegenomen. Op landelijk niveau is daarom een Landelijk manifest uitgebracht (2017), een onderzoeksprogramma uitgevoerd en een Actieprogramma Groene Vrijwilligers opgesteld (december 2018), o.a. ondertekend door het IPO, groene organisaties en LNV.

In het manifest hebben groene organisaties en overheden afspraken gemaakt om te onderzoeken hoe het is gesteld met de Nederlandse groene vrijwilligers en waar kansen en knelpunten zitten om het werk van de vrijwilligers mogelijk te maken en te ondersteunen. Eind 2019 hebben de resultaten van verschillende onderzoeken geleid tot het landelijke Actieplan Groene Vrijwilligers.¹

Er zijn enkele bijeenkomsten geweest in Zeeland, waarin knelpunten en kansen verkend zijn (2018) en besproken is welke gezamenlijke ambities de verschillende organisaties hebben op het gebied van de ondersteuning van groene vrijwilligers en wat de eerste activiteiten zijn om samen te werken aan deze gezamenlijke ambities.

Deelnemende organisaties zijn: IVN, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Terra Maris en de Provincie Zeeland.

Dit actieplan is een resultaat van deze bijeenkomsten.

Doel actieplan

- Gezamenlijke doelen formuleren voor de samenwerking van de groene organisaties en de provincie Zeeland m.b.t. groene vrijwilligers.
- Betekenis en belang aangeven van groene vrijwilligers voor provinciale doelen.
- Uitwerken van de doelen in gezamenlijke activiteiten om de samenwerking vorm te geven.

¹ Zie <http://www.degroenevrijwilliger.nl/over-het-manifest/>

2 Meerwaarde groene vrijwilligers Zeeland

Duizenden groene vrijwilligers actief

Vrijwilligers zijn belangrijk voor natuur en landschap, als dragers van vele activiteiten in het landschap. In de bijeenkomst van november 2019 met verschillende Zeeuwse organisaties met groene vrijwilligers, zijn kansen voor een extra impuls voor groene vrijwilligers in Zeeland benoemd en is de intentie uitgesproken daar gezamenlijk een plan voor uit te werken.

Dit actieplan is een eerste stap naar een gezamenlijk en gedragen projectplan. Het kan beschouwd worden als een insteek voor een verbeterde samenwerking voor het groene vrijwilligerswerk in Zeeland en moet antwoord geven op de doelen, ieders rol en de vorm van samenwerking. De partijen die momenteel betrokken zijn bij het groene vrijwilligerswerk in Zeeland en meewerken aan het plan zijn Provincie Zeeland, Het Zeeuwse Landschap (HZL), Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ), IVN, Nationaal Park Oosterschelde (NPO), Terra Maris, Staatsbosbeheer (SBB) en Natuurmonumenten (NM).

Geschat wordt door de organisaties dat er in Zeeland duizenden mensen in hun vrije tijd actief zijn in de Zeeuwse natuur. Het is niet goed mogelijk een precieze inschatting te geven van het juiste aantal vrijwilligers, omdat de activiteiten niet allemaal worden geregistreerd en omdat sommige vrijwilligers actief zijn bij meerdere organisaties. Daarnaast kan de inzet per vrijwilliger uiteenlopen: een vaste kern vrijwilligers besteedt vele uren per week, een groter aantal is 'regelmatig' actief en een nog groter aantal doet mee aan incidentele activiteiten, zoals de natuurwerkdag.

Het volgende overzicht geeft een inschatting van de aantallen (dit wordt in het jaarplan geactualiseerd):

Organisatie	Aantal vrijwilligers
Terra Maris	80
Groene burgerinitiatieven	
IVN	200-250 + paar honderd natuurouders
Stichting Landschapsbeheer Zeeland	4.400
Het Zeeuws Landschap	Een paar honderd
Natuur- en Milieufederatie	
Natuurmonumenten	130-140
Soortenorganisaties (Floron, Ravon, Vogels)	
Staatsbosbeheer	200
Totaal	

De belangrijkste vrijwilligersactiviteiten zijn:

- soorteninventarisaties (monitoring)
- soortenbeheer (o.a. nestkasten, zwaluwwanden)
- onderhoudswerk natuur (maaien, snoeien, schonen/opruimen)
- materialen onderhoud (gereedschap en machines)
- diervverzorging (o.a. schapen, bijen)
- producten verwerking (wol viltten, honing maken)
- bemensing bezoekerscentra/ gasten ontvangst
- excursies en rondleidingen
- scholing/cursus geven of begeleiden
- PR/communicatie (folders, evenementen)

De activiteiten worden wel eens samengevat tot: herstellen, vertellen en tellen.

Bij groene vrijwilligers wordt onderscheid gemaakt in herstellende, tellers, vertellers en bellers. De 'herstellende' zijn de mensen die de handen uit de mouwen steken bij het beheer en herstel van natuur, landschapselementen en soorten. De 'tellers' zijn degenen, die de resultaten monitoren en input geven voor beleid. De 'vertellers' zijn de mensen, die meehelpten het draagvlak voor natuur en natuurbeleid te vergroten. De 'bellers' zijn de vrijwilligers die signaleren en opkomen voor het belang van natuur en landschap. Bewoners kunnen ook onder groene vrijwilligers behoren.

Realiseren provinciale doelen

Uit onderzoek blijkt dat het belangrijkste motief van mensen om in hun vrije tijd actief te zijn in de natuur is, om een bijdrage te leveren aan natuurbescherming en beheer, naast motieven als 'verbonden zijn met de natuur/het gebied', 'samenwerken met anderen' en 'zelf meer leren over de natuur'.

De provincie Zeeland heeft in verschillende documenten doelen op het gebied van natuur en de maatschappelijke betrokkenheid bij natuur vastgelegd:

- In het *Coalitieakkoord* wordt de lijn van de Natuurvisie voortgezet: "In de periode 2019-2027 wordt bijna 900 ha nieuwe natuur gerealiseerd, om een robuust natuurnetwerk te creëren en het verlies aan biodiversiteit terug te dringen.
De afgelopen jaren is er veel aandacht geweest voor natuurbeleving. Daartoe is onder meer het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur in het leven geroepen. In De Zeeuwse Natuur bundelen verschillende Zeeuwse natuurorganisaties hun aanbod aan natuureducatie en -activiteiten om mensen (jong en oud) in contact te brengen met de natuur. Dat beleid zetten wij voort.
Actieve inwoners zijn het cement van de samenleving. Daarom ondersteunen wij waar mogelijk maatschappelijke initiatieven. Zeeuwen die oog hebben voor de eigen omgeving, en activiteiten ondernemen om die te verbeteren, verdienen onze steun."
- In de *Natuurvisie 2017-2022* wordt aandacht geschonken aan maatschappelijke initiatieven en natuurvrijwilligers:
 - o Maatschappelijke initiatieven zetten zich in voor het behoud van natuur en landschap en dragen bij aan betrokkenheid bij en kennis over de natuur, waardoor het draagvlak voor natuur en natuurbeleid wordt vergroot. Zij worden daarbij ondersteund door maatschappelijke organisaties als IVN, Landschapsbeheer Zeeland en de Milieufederatie. De provincie heeft als wens dat er meer samengewerkt wordt tussen de initiatieven om nog beter bij te dragen aan de ambities "versterken van de maatschappelijke betrokkenheid bij natuur" en "versterken van de verbinding tussen natuur en economie".
 - o Vrijwilligers in natuur en landschap: "Een goed voorbeeld van maatschappelijke betrokkenheid bij natuur zijn de vele vrijwilligers die zich in hun vrije tijd inzetten voor de natuur. Zij spelen een belangrijke rol in de bescherming, het beheer, de ontwikkeling en de monitoring van natuur en landschap in Zeeland. Het vrijwilligerswerk in natuur en landschap draagt niet alleen bij aan de betrokkenheid en draagvlak voor natuur(beleid), maar vormt ook een aanvulling op de middelen die vanuit Provincie en terreinbeherende organisaties beschikbaar zijn voor natuurbeheer, -bescherming en -ontwikkeling.
- *Nota Natuurbeleving 2019-2020*: "Natuurbeleving en de mogelijkheid om van de natuur te kunnen genieten en van de natuur te leren, dragen positief bij aan ons welbevinden, onze gezondheid en een prettige woon- en werkomgeving. Daarnaast vergroot natuurbeleving ook de betrokkenheid bij natuur en de waardering ervoor. Dit kan het draagvlak voor natuurbescherming, -beheer en -ontwikkeling versterken."
- *De Zeeuwse Natuur*. In de meerjarenvisie van het samenwerkingsverband tussen IVN, Terra Maris, Nationaal Park de Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap en Stichting Landschapsbeheer Zeeland is 'Groene vrijwilligers' één van de vijf programmalijnen. "Groene vrijwilligers zijn onmisbaar

voor het tellen, herstellen en vertellen in de unieke Zeeuwse natuur en daarmee van groot belang voor de verschillende vormen van natuurbeleving. Veel Zeeuwen zetten zich al jaren vrijwillig in voor de natuur in Zeeland. De maatschappij verandert en daarmee ook de groene vrijwilliger. Vergrijzing, een groter wordend aandeel eigen initiatief, digitalisering en een kennisintensievere maatschappij zijn onder andere ontwikkelingen waarop wordt ingespeeld. Landelijk bestaat het programma 'de kracht van de groene vrijwilliger'. De partners binnen het samenwerkingsverband gaan nauwer samenwerken op dit thema. Opleiding, het werven en binden van vrijwilligers zijn o.a. gezamenlijke thema's.

Kortom, in de vrije tijd werken in en met de natuur helpt provinciale doelen op het gebied van:

- Natuur- en landschapsbeheer
- Biodiversiteit
- Gezondheid
- Maatschappelijke betrokkenheid bij natuur
- Versterken van de verbinding tussen natuur en economie.
- Sociale cohesie en participatie.

3 Huidige en potentiële groene vrijwilligers

In de afgelopen jaren zijn enkele onderzoeken uitgevoerd naar de groene vrijwilligers. In 2018 zijn op landelijk niveau onderzoeken uitgevoerd naar de huidige groene vrijwilliger (Radbouduniversiteit Nijmegen) en de potentieel toekomstige groene vrijwilliger (Motivaction).²

Kenmerken huidige vrijwilliger

- Gemiddelde leeftijd is ongeveer 60 jaar
- Meer mannen dan vrouwen
- Vaak (zeer) hoogopgeleid
- Motivaties: natuurbeheer, buiten bezig zijn, samenwerken, leren over de natuur
- Behoeftte aan ondersteuning: cursussen en training het meest genoemd; daarnaast gereedschap/materiaal en een vaste contactpersoon.
- Mogelijke knelpunten: ondersteuningsvraag groter dan mogelijkheden organisaties, vergrijzing vrijwilligersbestand, invulling bestuursfuncties (complexer en meer verantwoordelijkheid).

Kenmerken van potentieel nieuwe groene vrijwilligers

- 15% van de ondervraagden heeft belangstelling om actief te worden in de natuur. Hiervan ongeveer een kwart structureel/regelmatig en de rest incidenteel of op projectbasis.
- Relatief veel belangstelling bij jongere generaties.
- Motivaties vergelijkbaar met die van de huidige vrijwilligers.
- Liever dichterbij actief dan verder weg.
- Mensen komen in actie als ze gevraagd worden (door vrienden, familie, organisaties)
- Mensen weten vaak de weg niet richting groene organisaties, als ze zelf actief willen worden.

Kansen en knelpunten

- Er is veel belangstelling voor groen vrijwilligerswerk: zowel voor structurele, regelmatige inzet als voor eenmalige deelname aan evenementen zoals natuurwerkdag.

² De landelijke onderzoeken zijn te vinden op <http://www.degroenevrijwilliger.nl/rapporten/>

- Het potentieel voor nieuwe vrijwilligers is wat diverser (m.n. jonger) dan huidige samenstelling.
- Ondersteuning van vrijwilligers is een vak (werving, opleiding, begeleiding, waardering, verzekering, ARBO etc.) en vergt professionele inzet en dus ook financiële middelen. Groene organisaties zitten vaak aan hun maximum en kunnen er niet nauwelijks nieuwe vrijwilligers bij hebben.
- Er is geen (markt)verdienmodel: vrijwilligers betalen niet om vrijwilligerswerk te mogen doen. Financiën afhankelijk van fondsen, subsidies, donaties, enkele betaalde activiteiten zoals bedrijfsuitjes

4 Doelen van de samenwerking

De deelnemende organisaties (IVN, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Het Zeeuwse Landschap, NPO, Terra Maris en de Provincie Zeeland) hebben – op ambtelijk/medewerkers niveau – uitgesproken voordelen te verwachten van een intensievere samenwerking t.b.v. groene vrijwilligers.

Doelen van de samenwerking:

- Behoud, uitbreiding en verduurzaming van het vrijwilligersbestand. Jongeren als doelgroep zijn belangrijk, want zij hebben de toekomst. Daarbij zal het aanbod laagdrempelig moeten zijn.
- Verhogen van de efficiëntie van de ondersteuning door kennis en inzet te bundelen.
- Verhoging van de kwaliteit van de ondersteuning van de huidige vrijwilligers.
- Mogelijkheid om - op termijn – te specialiseren in b.v. thema's of doelgroepen en die kennis in te zetten in de samenwerking.
- Opzoek naar nieuwe manieren om meer vrijwilligers te werven en te ondersteunen.

5 Organisatie van de samenwerking

Op dit moment is de samenwerking van organisaties op het gebied van groene vrijwilligers beperkt. Iedere organisatie heeft eigen afspraken, vergoedingen en beleid over de groene vrijwilligers. Samenwerking die wel plaatsvindt is een gezamenlijke website voor werving van groene vrijwilligers, een gecoördineerde (onlangs geprofessionaliseerde) uitleen van diverse materialen voor groene vrijwilligers, een educatief samenwerkingsverband en beperkte samenwerking in landelijke acties.

- Natuurwerkzeeland: Voor de werving van vrijwilligers is door 8 organisaties die werken met groene vrijwilligers een gezamenlijke website (www.natuurwerkzeeland.nl) opgezet. De 8 organisaties die hieraan deelnemen zijn: SLZ, HZL, IVN Zeeland, NM, SBB, NPO, Terra Maris en NME Zeeland. Hiernaast gebruiken diverse andere natuurorganisaties de website voor het plaatsen van vacatures voor vrijwilligers.
- Vanaf september 2019 is via de website van SLZ (www.landschapsbeheerzeeland.nl/vrijwilligers/gereedschapsuitleen) allerlei gereedschap en moderne hulpmiddelen te leen. Vrijwilligers die actief zijn met natuur en landschap kunnen gereedschap online reserveren en op gewenste tijdstippen en locaties ophalen. De volgende jaren moet gewerkt worden aan de verdere bekendheid van het leensysteem bij vrijwilligers en groene organisaties van de mogelijkheid om er gebruik van te maken. SLZ draagt de centrale zorg voor het beheer en onderhoud van het gereedschap, materieel en de veiligheidsmiddelen. Vrijwilligers helpen bij het beheer en onderhoud. Uitbreiding van het leensysteem voor specifieke doelgroepen is mogelijk.
- In 2018 is het samenwerkingsverband “De Zeeuwse Natuur” tot stand gekomen. Hierin werken 5 organisaties (IVN, Terra Maris, NPO, HZL en SLZ) samen op het gebied van natuureducatie en natuurbeleving. De communicatie vindt plaats via de VVV, op de website www.natuurwerkzeeland.nl en via websites van eigen organisaties.

- Bij landelijke acties zoals NLDoet en de Natuurwerkdag vindt afstemming plaats tussen diverse groene organisaties.

In Zeeland wordt tussen de groene organisaties al op verschillende manieren samengewerkt en ook de lijnen met de provincie zijn kort. Het is niet nodig om een nieuwe infrastructuur op te zetten.

Stichting Landschapsbeheer Zeeland is gevraagd door de andere organisaties om de samenwerking te coördineren en aan te jagen. Daarbij wordt een externe procesbegeleider ingehuurd om het proces te versoepelen. De Provincie Zeeland is bereid daarvoor de benodigde extra uren te vergoeden op basis van schriftelijke afspraken.

De samenwerking op het gebied van groene vrijwilligers bestaat uit de volgende elementen:

- **Samenwerkingsverband** - Groene Vrijwilligers is één van de programma-lijnen in het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur (stichting Landschapsbeheer Zeeland, IVN en Terra Maris). Wellicht kan voor deze programmalijn de samenwerking uitgebreid worden met andere groene organisaties.
- **Uitwisselingsbijeenkomsten**: vrijwilligers-coördinatoren van de groene organisaties komen bij elkaar om kennis en ervaring uit te wisselen en de voortgang van de projecten te bespreken en eventuele nieuwe activiteiten/projecten uit te werken. Frequentie: voorlopig 2x per jaar.
- **Projecten**: Kern van de samenwerking is het uitvoeren van gezamenlijke projecten die een bijdrage leveren aan de doelen (paragraaf 6).

6 Samenwerkingsprojecten

In de bijeenkomst van 7 november 2019 is geïnventariseerd welke ideeën er zijn voor mogelijke samenwerkingsprojecten, zie de bijlage voor een overzicht. Het gereedschapsdepot is hier een mooi voorbeeld van.

Meeste animo is er voor twee mogelijke projecten:

- Gezamenlijk opleidings- en lezingenprogramma.
- Uitwisselingsbijeenkomsten

Deze twee worden in deze paragraaf verder uitgewerkt.

6.1 Gezamenlijke cursussen/ cursusprogramma

Waarom (aanleiding, doelen)

- Efficiënt omgaan met middelen door schaalvoordeel
- Verhogen kwaliteit van de cursussen
- Aanbod verbreden
- Aanbieden op meer locaties, dichterbij de vrijwilliger
- Om een aantrekkelijke 'werkgever te zijn voor vrijwilligers.
- Vergroten 'van betrokkenheid van vrijwilligers
- Gelijke kansen en mogelijkheden voor alle vrijwilligers, ook van kleine organisaties
- Beter opgeleide, enthousiaste vrijwilligers
- Werving nieuwe vrijwilligers
- Kennis delen en bundelen (ook sprekers, docenten e.d.)
- Voldoen aan veiligheidseisen en ARBO, enthousiasme daarvoor bij vrijwilliger

Voor welke doelgroepen?

- In principe bedoeld voor alle (potentieel) betrokken groene vrijwilligers van Zeeland.
- Beperking zit eventueel in middelen (tijd + geld).
- Cursusaanbod wel afstemmen op: doelgroepen, behoefte van de organisatie, talent.
- Coördinatoren/mentoren van groen vrijwilligers

Hoe ziet het eruit als het een succes is?

- Het is een gezamenlijk aanbod, maar ook gebaseerd op ieders rol en kracht.
- Makkelijker doorverwijzen naar elkaars cursussen.
- Het is een gevarieerd aanbod, dat bijdraagt aan de doelen van de deelnemende partijen.
- Het aanbod is minder versnipperd, misschien wel minder cursussen, maar wel beter, met focus op kwaliteit.
- Geïnteresseerden moeten makkelijk de weg kunnen vinden in het aanbod.
- Efficiënte en flexibele inzet van vrijwilligers

Aanpak? Welke activiteiten? Hoe begin je?

- Inventarisatie behoefte: bij organisaties, bij vrijwilligers, per gebied. Via een gezamenlijke enquête/vragenlijst bij de achterban?
- Inventarisatie aanbod: welke cursussen zijn er allemaal al? Welke zijn al gezamenlijk? Welke kun je openstellen voor anderen? Welke cursussen kunnen eenvoudig worden samengevoegd? Welke gezamenlijke cursus kan als pilot dienen?
- Indien nodig: inrichten digitaal platform, een 'aanmeldloket'. Bijvoorbeeld aansluiten bij de Groene Academie van IVN in verschillende provincies. Koppeling maken met allerlei initiatieven zoals <https://leerjegroen.nl/> en vrijwilligerscentrales.
- Vraag (aan vrijwilliger zelf?): hoe zoek je naar een opleiding/cursus. Ideaal: opleidingsplan per persoon ...
- Criteria voor deelname aan cursussen.
- Promotie van het aanbod

Wat heb je nodig?

- Commitment van de deelnemende organisaties. Vraagt om een eerste investering van tijd en geld.
- Een coördinator, die het project gaat trekken
- Een plan voor het uitvoeren van de verkenningen, wellicht opzetten van een pilot met een paar cursussen en voor financiering: wat is nodig (kostenindicatie) en wie kunnen (mee)financieren?
- Op termijn: plan per jaar.

6.2 Uitwisselingsbijeenkomsten groene vrijwilligers

Een verdere samenwerking rondom het groene vrijwilligerswerk in Zeeland is gewenst. Een intensievere samenwerking tussen organisaties, kan kennis en efficiëntie vergroten, zorgen voor een heldere structuur en zo een betere ondersteuning vormen van de groene vrijwilliger die actief is voor en in de natuur en het landschap in Zeeland. Hiervoor is allereerst een beleidsmatige uitwerking en een kennisinventarisatie nodig.

Beleidsmatige aspecten die voorafgaand uitgewerkt kunnen worden in het kader van een verdere samenwerking zijn:

- Betere afstemming onkostenvergoeding voor de groene vrijwilligers

- Wat zijn de wensen voor het vergroten van de veiligheid voor groene vrijwilligers
- De mogelijkheden voor een goede verzekering voor alle groene vrijwilligers. LandschappenNL is bezig met een landelijke actie om een goede verzekering voor alle groene vrijwilligers in Nederland te regelen (planning was zomer 2020)
- Mogelijkheden om het draagvlak van groene vrijwilligers te vergroten
- Idee om de PR en communicatie van groene vrijwilligers te ontvlechten met reguliere PR en communicatie van deelnemende organisaties
- Gezamenlijke gedragscodes voor groene vrijwilligers (bijv. protocol in 1.5 meter samenleving).
- Nieuwe manieren van vrijwilligerswerving en het aantrekken van nieuwe doelgroepen.

Om te komen tot een verdere samenwerking zijn een aantal kennisinventarisaties gewenst:

- Kennis van de groene vrijwilligers in Zeeland
 - Welke organisaties in Zeeland werken met groene vrijwilligers in Zeeland en wie zijn de aanspreekpunten van deze organisaties m.b.t. groene vrijwilligers
 - Hoeveel groene vrijwilligers (mensen en uren) werken in Zeeland bij verschillende organisaties en wat is de leeftijdsverdeling van deze vrijwilligers
 - Wat zijn de vergoedingen en overige waarderingen voor de groene vrijwilligers bij de verschillende organisaties
 - Wat is geregeld op het gebied van ARBO/veiligheid, verzekering, scholing en AVG m.b.t. de groene vrijwilligers bij de organisaties.
 - Wat zijn de eisen aan coördinatoren/mentoren van groene vrijwilligers bij de verschillende organisaties
- Kennis van de wensen van verschillende organisaties die werken met groene vrijwilligers
- Landelijke kennis van groene vrijwilligers en het aantrekken van jonge groene vrijwilligers

Waarom (aanleiding, doelen)

- Uitwisseling praktische kennis en voorbeelden: vrijwilligerscontracten, vergoedingen, verzekeringen.
- Uitwisseling landelijke informatie.
- Beter leren kennen van elkaars kracht en talenten.
- Bespreken lopende projecten.
- Inventariseren nieuwe ideeën voor samenwerking.
- Organisaties leren van elkaar.
- Gezamenlijke werving.

Voor welke doelgroepen?

- Medewerkers vrijwilligers van de groene organisaties, relevante beleidsmedewerkers provincie.
- Eventueel speciale doelgroepen bij thematische bijeenkomsten, bv gezondheid/zorg of recreatie/gastvrijheid.

Hoe ziet het eruit als het een succes is?

- Twee maal per jaar
- Goede opkomst
- Wisselende locatie
- Energieke sfeer: samen kunnen we het maken

Vervolg

- Opzet maken voor het jaarplan 2021

- Stichting Landschapsbeheer Zeeland organiseert bijeenkomst in september 2020. Hier worden o.a. de volgende zaken besproken:
- Bespreken van elkaars kracht: wie is waar goed in en hoe kun je daar gebruik van maken in de samenwerking.
- Bespreken van dit actieplan
- Bespreken concept jaarplan 2021

Wat heb je nodig?

- Locatie
- Datum
- Procesbegeleider

Bijlage – Overzicht (project)ideeën 7 november 2019

Staatsbosbeheer

- Opleidingen en lezingen samen organiseren. Zeeuwse Natuur 'Klas' Regionaal.
- Fondsenwerving: samen weet je meer en kan je meer.
- Gezamenlijk gereedschapsdepot moet blijven. PR.
- Administratieve samenwerking: declaraties, kleding.

Natuurmonumenten

- Opleidingen en avonden samen organiseren.
- Meer uitwisseling landelijke informatie en projecten. Zoals de Groene Trainees (<https://www.degroeneacademie.nl/6681/groen-traineeship>).
- Bij elkaar komen.

Terra Maris

- Werving
- Afstemming regels
- Coördinatie vrijwilligers
- Opleidingen en uitjes.

Stichting Het Zeeuwse Landschap

- Uitwisseling informatie
 - Verzekeringen
 - Kledingpakket
 - Vergoedingen
- Cursussen en dergelijke

IVN

- Zeeuwse Natuur 'Academie'
 - Organisatie
 - Thema's
 - Samen PR
- Zichtbaar maken van inspanningen en resultaten vrijwilligers. Waardering laten zien. Schouderklopje/prijs? Brede natuurvrijwilligersdag?

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

- Gezamenlijk cursusaanbod
- Werving – met nieuwe ideeën mensen bereiken.
- Sturen op talent: iedere organisatie heeft sterke kanten. Daar gebruik van maken.
- Per organisatie een contactpersoon vrijwilligers.
- Vrijwilligersmakelaar.

Provincie Zeeland

- Effectieve samenwerking
- Zichtbaarheid voor bestuur provincie
- Koppeling tussen faciliteren vrijwilligers en provinciale doelen.
- Opleiding vrijwilligerscoördinatoren (zie Brabant)
- Ondersteuning bestuurswerk, bijvoorbeeld d.m.v. een stichting.